

20. 1. 2020

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K přiměřenosti uplatnění sankce za absenci povinných údajů ve smlouvě o spotřebitelském úvěru

Spotřebitelský úvěr je jedním z nejjednodušších prostředků financování nepodnikatelských potřeb spotřebitele. Spotřebitelské úvěry jsou na trhu nabízeny v nejrůznějších podobách – od klasických hotovostních úvěrů, přes kreditní karty, nákupy zboží na splátky, tzv. mikropůjčky až po hypotéky a jiné úvěry na bydlení. Smlouva o spotřebitelském úvěru musí splňovat zákonem předepsané obsahové náležitosti tak, aby měl spotřebitel možnost zvážit všechny výhody a nevýhody a následně učinit informované a kvalifikované rozhodnutí[1].

Při porušení informační povinnosti se poskytovatel spotřebitelského úvěru vystavuje mj. riziku, že namísto úroku sjednaného ve smlouvě bude jím poskytnutý úvěr úročen diskontní sazbou uveřejněnou ČNB platnou v době uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru.

GLATZOVA & Co.

Informační povinnost dle zákona o spotřebitelském úvěru

Ucelená právní úprava spotřebitelského úvěru je s účinností od 1. prosince 2016 obsažena v zákoně č. [257/2016](#) Sb.,

o spotřebitelském úvěru v platném znění (dále jen „zákon“). Smyslem tohoto zákona je mimo jiné zabránit často uplatňovaným praktikám, kdy se spotřebitel smluvně zavazuje, aniž by se předem mohl seznámit s podmínkami smlouvy a veškerými důsledky.[2] V § 106 zákona je proto uveden výčet informací, které musí smlouva o spotřebitelském úvěru vždy obsahovat.

Porušení informační povinnosti poskytovatelem sice nemá za následek neplatnost smlouvy o spotřebitelském úvěru, zákon však pro tyto případy zavádí řadu sankcí.

Nejzávažnější sankce ve formě úročení úvěru diskontní sazbou ČNB namísto sjednané úrokové sazby dopadá na případy, kdy **poskytovatel ve smlouvě o spotřebitelském úvěru neuvede RPSN, zápůjční úrokovou sazbu nebo celkovou částku splatnou spotřebitelem**. Poskytovatel zároveň ztrácí nárok na jakékoli jiné platby sjednané ve smlouvě o spotřebitelském úvěru (včetně sankčních) – k ujednáním o nich se nepřihlíží. Stejná sankce postihne poskytovatele v případě, kdy ohledně výše vyjmenovaných údajů není dodržena písemná forma smlouvy, nebo v případě, kdy spotřebitel neobdržel vyhotovení smlouvy v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat.[3]

Pokud ve smlouvě o spotřebitelském úvěru nejsou uvedena jiná práva poskytovatele jako věřitele vůči spotřebiteli nebo podmínky, za kterých může poskytovatel toto právo uplatnit, ačkoli v ní podle zákona uvedeny být měly, **poskytovatel tato práva nemá**. Stejně tak pokud ve smlouvě není

uvedena v rozporu se zákonem nějaká povinnost spotřebitele nebo podmínky, za kterých je spotřebitel povinen ji splnit, platí, že **spotřebitel tuto povinnost nemá.**[\[4\]](#)

K přiměřenosti uplatnění sankce za porušení informační povinnosti

Do nabytí účinnosti zákona reguloval poskytování spotřebitelských úvěrů zákon č. [145/2010 Sb.](#), o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění účinném do 30. listopadu 2016 (dále jen „zákon 145/2010 Sb.“), kde byly důsledky porušení informační povinnosti upraveny přísněji. Zákon 145/2010 Sb. v § 8 totiž úročením ve výši diskontní sazby ČNB namísto sazby sjednané a ztrátou nároku na jiné platby sankcionoval i případy, kdy poskytovatel ve smlouvě neuvedl kteroukoli z informací požadovanou v příloze č. 3 k zákonu 145/2010 Sb.[\[5\]](#) Okruh informací, na něž dopadala tato přísná sankce, byl tedy stanoven širěji než dnes.[\[6\]](#) V praxi pak vyvstala otázka, zda je možné tuto „absolutní“ sankci aplikovat pouze na základě gramatického výkladu, či konkrétní situaci posoudit optikou zvláštností spotřebitelských vztahů. Právě této problematice se věnoval rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 2807/2018 ze dne 27. 8. 2019, jehož závěry jsou dle našeho názoru aplikovatelné i na úpravu současně účinného zákona.

V daném případě šlo o situaci, kdy žalovaný jako spotřebitel uzavřel s žalobkyní smlouvu o neúčelovém hypotečním úvěru ve výši bezmála 1 mil. Kč (dále jen „úvěrová smlouva“), přičemž se zavázal tento úvěr zajistit zástavním právem k nemovitosti. Žalovaný byl v úvěrové smlouvě upozorněn na povinnost zaplatit notářské poplatky spojené se zřízením zástavního práva, tyto poplatky ovšem nebyly v úvěrové smlouvě vyčísleny. Žalovaný sice uhradil poplatek za úřední ověření podpisů na zástavní smlouvě a poplatek za návrh na vklad do katastru nemovitostí, následně však podal návrh na zahájení řízení před finančním arbitrem, v němž se domáhal, aby byl spotřebitelský úvěr poskytnutý na základě úvěrové smlouvy od počátku považován za úročený diskontní sazbou ČNB a aby ostatní ujednání o platbách na tento spotřebitelský úvěr byla neplatná. Finanční arbitř žalovanému vyhověl, stejně jako soud prvního stupně a soud odvolací.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že *„věřitel je povinen informovat spotřebitele o notářských poplatcích, které musí v souvislosti se spotřebitelským úvěrem uhradit, jakož i o jiných obdobných nákladech...nelze však bez dalšího dovozovat, že sankce v § 8 zákona o spotřebitelském úvěru při absenci takových údajů ve spotřebitelské smlouvě dopadá vždy. Naopak, je potřeba pečlivě zkoumat specifické okolnosti každého případu tak, aby konečné řešení bylo spravedlivé a zájmy obou stran byly v tomto řešení zachovány“.*[\[7\]](#)

V úvěrové smlouvě byla zmíněna, jak povinnost zaplatit výše uvedené poplatky, tak povinnost hypoteční úvěr zajistit zřízením zástavního práva k nemovitosti. V takové situaci muselo být každému průměrnému spotřebiteli jasné, že vklad zástavního práva do katastru nemovitostí bude nutné provést a že takový úkon podléhá nějakému správnímu poplatku. Nejvyšší soud proto dále uvedl, že *„ochranu spotřebitele nelze chápat jako bezbřehou a je nutné při posouzení, zda je potřeba spotřebitele chránit oproti situacím, kde si svojí vlastní nedůsledností přivodil pro sebe nepříznivé následky, hledat rovnováhu“.*[\[8\]](#)

Závěry Nejvyššího soudu lze rovněž podpořit rozsudkem Soudního dvora Evropské unie sp. zn. C-42/15 ze dne 9.11.2016, který se týkal spotřebitelské úvěrové smlouvy, dle něž *„sankce musí být přiměřené závažnosti porušení, která postihují, zejména zajištěním skutečně odrazujícího účinku, přičemž musí respektovat obecnou zásadu proporcionality“.*

Závěrem

Při uplatňování sankcí za porušení informační povinnosti je vždy nutné přihlídnout k celkovému kontextu smlouvy o spotřebitelském úvěru. Pouhý gramatický výklad sankčních ustanovení zákona

by mohl vést k bezdůvodnému zvýhodňování spotřebitelů, a tím také k neúměrnému zkrácení práv poskytovatele na zisk z poskytování spotřebitelských úvěrů.

Mgr. Andrea Vašková

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440
Fax: +420 224 248 701
e-mail: office@glatzova.com

[1] Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 257/2016, o spotřebitelském úvěru, s. 26. K dispozici >>> [zde](#).

[2] Tamtéž.

[3] SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 553-554.

[4] Tamtéž, s. 555.

[5] § 6 odst. 1 ve spojení s § 8 a přílohou č. 3 zákona č. [145/2010](#) Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů.

[6] Navíc již tak širokou hypotézu uvedeného sankčního ustanovení finanční arbitr interpretoval v některých svých rozhodnutích nepřipustně extenzivním způsobem, podle kterých měla uvedená sankce dopadat i na případy, kdy byla ve smlouvě o spotřebitelském úvěru uvedena nesprávná výše RPSN, což bylo kritizováno odbornou veřejností (blíže srov. např. Němec L., Flídr. J: Ještě jednou k nesprávné výši RPSN, Právní rádce 10/2015, s. 48 až 52 nebo Štavíková Řezníčková I.: Nesprávná výše RPSN ve smlouvě o spotřebitelském úvěru. Právní rádce. 7-8/2015.s. 56-60).

[7] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 2807/2018 ze dne 27. 8. 2019

[8] Tamtéž

Další články:

- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)